

นโยบายการสร้างความมั่นคงทางพลังงานไทย: นัยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน Thailand's Energy Security Policy: The Implications for Its Neighbors

อักษราภักดิ์ ชัยปะละ¹

บทคัดย่อ

หลังยุคสงครามเย็นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ประเด็นเรื่องพลังงานจัดเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งบั่นทอนความมั่นคงของรัฐทั่วโลก ดังนั้น การแก้ไขปัญหาส่วนหนึ่งคือ จึงมุ่งเน้นไปที่การสร้างความร่วมมือทางพลังงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศที่ส่งออกพลังงานตลอดจนประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับประเทศไทยนั้น วิกฤตทางพลังงานโดยเฉพาะน้ำมันหลายครั้งที่ผ่านมา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผสานกับปัจจัยการเมืองระหว่างประเทศ ได้ผลักดันให้ไทยจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์เชิงความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในรูปแบบต่างๆ อันได้แก่ การซื้อขายพลังงาน และความร่วมมือแก้ไขข้อพิพาทแหล่งทรัพยากรทางพลังงานกับประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ และเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ 1990- ค.ศ. 2006 ซึ่งเป็นช่วงที่ไทยและประเทศเพื่อนบ้านสามารถบรรลุข้อตกลงความ

ร่วมมือทางพลังงานได้หลายกรณีซึ่งมีระดับความสำเร็จ มากน้อยต่างกันไป

คำสำคัญ: นโยบาย/พลังงาน/ไทย/เพื่อนบ้าน

Abstract

Since Post Cold War up until now, energy issue can be classified as a new form of threat that undermined state stability all over the world. Therefore, co-operation in terms of energy, particularly with energy exporting countries and also with neighbouring countries, could be seen as part of solution. As for Thailand, several oil energy crisis, economy growth plus international politic factors forced Thailand to create policy in the use of co-operation such as energy trading co-operation to solve energy resource disputes with them. The disputes include natural gas and hydropower issues, particularly between the decades of 1990 to 2006. It was the moment that Thailand and its neighboring countries could reach considerable mutual agreements of energy co-operation which the levels of success are various.

Keywords: Thailand/Energy/Policy/Neighbors

บทนำ

ในปัจจุบัน ทุกประเทศทั่วโลกตระหนักถึงปัญหาพลังงานมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าได้ว่าพลังงานเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ กระบวนการผลิต การดำรงชีพ ฯลฯ ซึ่งทำให้รัฐมีความจำเป็นต้องบริหารจัดการนโยบายพลังงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์พลังงานที่เป็นวิกฤต อีกด้านหนึ่งทำให้พลังงานมีบทบาทสำคัญมากขึ้น ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากประเทศอื่นจึงทำให้รัฐมีการกำหนดยุทธศาสตร์พลังงาน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น

ตัวแปรสำคัญของประเทศมหาอำนาจ ในการกำหนดท่าทีของนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะต่อประเทศผู้ผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงและอำนาจต่อรอง หรือการสร้างเส้นทางเชื่อมต่อทางพลังงาน

ประเทศไทยเองก็นำเข้าน้ำมันจากตะวันออกกลางเกือบทั้งหมด ก๊าซธรรมชาติ 1 ใน 3 มาจากประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งไฟฟ้าบางส่วนซึ่งหากเปรียบเทียบกับประเทศใหญ่ๆ แล้วไทยบริโภคพลังงานน้อยมาก ซึ่งทำให้การกำหนดยุทธศาสตร์พลังงานยังไม่มีความชัดเจนมากนัก แต่การกำหนดนโยบายพลังงาน

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และผูกติดอยู่กับความมั่นคงของประเทศอย่างมาก นอกจากการใช้พลังงานในประเทศให้มีประสิทธิภาพแล้ว การจัดหาพลังงานให้เพียงพอแก่ความต้องการที่เพิ่มขึ้น ก็เป็นนโยบายที่ทุกรัฐบาลตระหนักมาโดยตลอด

ในช่วง ค.ศ. 1973-1974 ได้เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันโลก (Oil Crisis) ครั้งแรก เป็นผลให้ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นมากก่อให้เกิดภาวะการชะงักงันทางเศรษฐกิจไปทั่วโลก ประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบที่รุนแรงเนื่องจากการผลิตไฟฟ้าและการใช้พลังงานใน

หลังจากวิกฤตในรอบแรกผ่านไปไม่นาน ได้เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่สองในปี ค.ศ. 1979-1980 เกิดจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้น จาก 14.3 เป็น 30 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยชะลอการขยายตัวร้อยละ 5.3 เป็น 4.8 ทั้งนี้ผลกระทบที่ค่อนข้างน้อย มาจากการที่รัฐบาลได้ใช้มาตรการตรึงราคาน้ำมัน และช่วยภาคการส่งออกโดยการลดค่าเงินบาท ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อยังคงรุนแรงปรับตัวสูงขึ้น จากร้อยละ 9.9 เป็นร้อยละ 19.7 แม้ว่าจะมีการตรึงราคาน้ำมันแล้วก็ตาม แต่การลดค่าเงินบาทก็ทำให้ราคาสินค้านำเข้าปรับตัวสูงขึ้นในด้านดุลการค้า การขาดดุลเพิ่มขึ้นจาก 1.5 เป็น 1.9 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ(พงศ์พัฒน์ คุโรวาท และชนิยา ชัยพฤกษ์, 2547: 37)

เศรษฐกิจไทยช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1988-1996 เริ่มต้นภายใต้การนำของรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงสุด ค.ศ. 1992-1996 เป็นช่วงที่ชะลอเศรษฐกิจโดยรวม โดยเฉลี่ยตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เศรษฐกิจไทยขยายตัวร้อยละ 8.2 เทียบกับช่วง 5 ปี ก่อน (ค.ศ. 1987-1991) ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.5 ต่อปี แนวนโยบายพัฒนาพลังงานในช่วงแผนนี้ จึงมุ่งเน้นที่การจัดหาพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยเร่งรัดการสำรวจและพัฒนาแหล่งพลังงานในประเทศ และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านให้มากขึ้นในการจัดหาพลังงาน ในปี ค.ศ. 1997 เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับปัญหาถึงขั้นวิกฤต ส่งผลให้เศรษฐกิจ

สาขาการผลิตต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ต่างต้องพึ่งพาน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศ ในสัดส่วนที่สูงมากถึงร้อยละ 75 ของการใช้พลังงานรวมของประเทศ เป็นผลให้แนวนโยบายพลังงานของประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยไม่ได้เน้นเฉพาะด้านการผลิตไฟฟ้าเหมือนในอดีตที่ผ่านมา แต่มุ่งเร่งรัดและใช้ประโยชน์จากแหล่งภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อลดการพึ่งพิงพลังงานจากต่างประเทศ(นเรศ สัตยารักษ์, 2549: 14.)

เมื่อเปรียบเทียบกับทุกรัฐบาลที่ผ่านมา โดยขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.5-12 ต่อปี ผลของเศรษฐกิจในอัตราสูงดังกล่าว มีผลต่อความต้องการใช้พลังงานของประเทศเพิ่มมากขึ้น จาก 388,000 บาร์เรลต่อวันใน ค.ศ. 1987 เป็นประมาณ 1,000,000 บาร์เรลต่อวัน ในปี ค.ศ. 1996 ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับกำลังการผลิตพลังงานในประเทศ มีเพียงวันละ 177,000 บาร์เรลต่อวัน ในปี ค.ศ.1987พอลถึงปี 1996 ก็เพิ่มขึ้นมาเป็น 400,000 บาร์เรลต่อวันเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นก๊าซธรรมชาติและถ่านหินลิกไนต์ โดยเหตุที่ความต้องการใช้พลังงานภายในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่การผลิตมีจำนวนจำกัดทำให้ต้องมีการนำเข้าน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมันเพิ่มมากขึ้นอย่างมาก สัดส่วนการนำเข้าต่อการใช้พลังงานรวมของประเทศสูงถึงร้อยละ 60 เกินกว่าเป้าหมายที่จะลดการพึ่งพาน้ำมันจากต่างประเทศให้เหลือร้อยละ 49 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

ชะลอตัวลงอย่างมาก มีผลทำให้ความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.9 โครงการด้านพลังงานบางโครงการ ต้องชะลอหรือเลื่อนออกไป ส่งผลต่อเนื่องมาจนถึงปี ค.ศ.1998 ส่งผลให้ความต้องการพลังงานเชิงพาณิชย์ ลดลงถึงร้อยละ 7.3 และสัดส่วนการพึ่งพาพลังงานจากต่างประเทศ ลดลงถึงร้อยละ 57.1 ภาวะเศรษฐกิจของไทยเริ่มฟื้นตัวขึ้นช่วงไตรมาสที่สองของปี ค.ศ. 1999 อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงเน้นการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแสวงหาพลังงาน ไทยได้บรรจุแผนพัฒนา

พลังงานไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (ค.ศ. 1999-2001) ให้มีการเจรจาและพัฒนาพลังงานกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ให้มีการเจรจาซื้อขายไฟฟ้ากับลาว พม่าและจีน การพัฒนาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลกับกัมพูชา รวมทั้งภายใต้กรอบพหุภาคีในการสร้างเครือข่ายสายส่งการซื้อขายไฟฟ้าภายในกลุ่มประเทศสมาชิก

ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 9 ได้มีเป้าหมายทางพลังงานที่สำคัญ คือ การสร้างความมั่นคงทางพลังงานทั้งภายในและนอกประเทศ ในขณะที่ช่วงต้นของแผนพัฒนาฉบับนี้ มูลค่าการใช้พลังงานไทยสูงถึงร้อยละ 14.31 ของ GDP โดยเป็นพลังงานนำเข้าร้อยละ 12 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด หรือคิดเป็นการนำเข้าพลังงานพาณิชย์สูงถึงร้อยละ 60 ดังนั้นไทยจึงมีแนวยุทธศาสตร์ในช่วงนี้ว่าจะกำหนดเป้าหมายในช่วง 10 ปีตั้งแต่ ค.ศ. 2007-2017 จะต้องควบคุมสัดส่วนความต้องการใช้พลังงานต่อรายได้ประชาชาติให้ลดลงจาก 4:1 เหลือ 1:1 ซึ่งหากทำได้ตามเป้าหมายนี้ จะช่วยให้ไทยประหยัดมูลค่าการใช้พลังงานได้สูงถึง 3.1 ล้านล้านบาท รวมทั้งมีนโยบายการเพิ่มการใช้ก๊าซธรรมชาติให้ได้ร้อยละ 3 ของความต้องการใช้พลังงานในปี ค.ศ. 2011(กระทรวงพลังงาน, 2545: 21-22)

ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญ ที่ได้เป็นแรงผลักดันการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนเพื่อตรวจสอบ รวมถึงการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาใหญ่ๆของรัฐบาล เพราะในอดีตการผลักดันนโยบายของรัฐบาล ไม่ได้รับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนเท่าใดนัก ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง มลพิษ หรือ การเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์ ดังนั้น แรงผลักดันจากประชาชนนี้จะมีน้ำหนักมากขึ้นเรื่อยๆ (วีรวัฒน์ ชลาชนน, 2536: 33)

ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

ในอดีตความสัมพันธ์ระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน * มีลักษณะที่หลากหลาย กล่าวคือ ภายหลัง

* ประเทศเพื่อนบ้านในที่นี้คือ ประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับไทย ได้แก่ มาเลเซีย พม่า ลาว และกัมพูชา

จากข้อมูลข้างต้นสามารถอนุมานได้ว่า ความต้องการพลังงานของไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติ กระนั้นการสำรองพลังงาน เช่น ไฟฟ้า ไม้เสริมสร้างความมั่นคงก็มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ด้านหนึ่งก็เพื่อทดแทนการใช้พลังงานเชื้อเพลิง (ฟอสซิล) ที่มีราคาสูงและขาดแคลนเรื่อยๆ และพลังงานภายในประเทศ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเกิดแรงกดดันจากโครงการทางพลังงานภายในประเทศ ทางออกของรัฐบาลไทย คือ การให้เอกชนและรัฐวิสาหกิจไทยเจรจาซื้อพลังงานที่มีราคาถูก สามารถส่งมายังประเทศได้ โดยร่วมมือกับเพื่อนบ้าน ทั้งการซื้อขายพลังงาน และการพัฒนาพื้นที่ที่พาท่วมกัน อีกด้านหนึ่งแสดงให้เห็นว่า ไทยและเพื่อนบ้าน ผูกติดความสัมพันธ์ทางพลังงานต่อกันภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ตั้งแต่ช่วงหลังสงครามเย็น ซึ่งอาจจะมากน้อยต่างกัน แต่กระนั้น ในอนาคตแนวโน้มความสัมพันธ์เช่นนี้ยังคงดำเนินต่อไป หากความมั่นคงทางพลังงานยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่า มิติเรื่องความมั่นคงทางพลังงาน ที่ไทยไม่สามารถผลิตเองได้จำเป็นต้องแสวงหาจากเพื่อนบ้าน มีการสร้างความร่วมมือภายใต้บริบทใดบ้างและเป็นไปในทิศทางใด บทนี้จึงต้องการนำเสนอ ประเด็นคำถามว่าด้วยความมั่นคงทางพลังงานของไทยมีนัยต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างไร โดยจะเสนอการซื้อขาย และพัฒนา แหล่งพลังงานในสองรูปแบบ คือ ก๊าซธรรมชาติ และเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ ในช่วงทศวรรษที่ 1990-2006 และในอนาคตมีแนวโน้มว่า ความสัมพันธ์ทางพลังงานระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน จะยังคงดำเนินต่อไป จนสามารถที่จะเชื่อมโยงระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น

สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง โลกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายเสรีนิยมโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำและฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่มีสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ โลกจึงเข้าสู่ยุคสงครามเย็นตั้งแต่ ค.ศ. 1947 และได้ขยายตัวเข้ามาในเอเชียช่วงทศวรรษ 1950 เมื่อจีนได้

เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองไปสู่คอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ. 1949 ประกอบกับการเกิดขึ้นของสงครามเกาหลี ในปี ค.ศ. 1950 อีกทั้งในช่วงเวลาดังกล่าวยังเกิดการเรียกร้องเอกราช ของเหล่าประเทศเอเชียอาคเนย์หรือสงครามชาตินิยม เช่น สงครามเวียดนาม มีส่วนทำให้นโยบายต่างประเทศไทย เข้าไปใกล้ชิดเป็นพันธมิตรกับมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่มีวัตถุประสงค์ต่อต้านภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ ภายหลังจากประเทศเพื่อนบ้านได้รับเอกราชแล้ว การกำหนดนโยบายต่างประเทศก็ได้เปลี่ยนแปลงไป

ตามสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศในช่วงนั้น ในช่วงสงครามเย็นเราอาจจัดประเภทของนโยบายไทยต่อเพื่อนบ้านได้ 4 ลักษณะ คือ ไทยมีนโยบายเป็นมิตรกับมาเลเซีย (เช่นเดียวกับ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์) มีนโยบายเอ็นซาไม่ยืนดียืนร้ายต่อพม่า มีนโยบายเป็นมิตรกึ่งไม่เป็นมิตรกับลาวและกัมพูชา กล่าวคือ มาเลเซียหลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษมีนโยบายที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์เช่นเดียวกับไทย ส่วนพม่า ลาว และกัมพูชา มีนโยบายต่างประเทศแบบไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หรือนโยบายความเป็นกลาง หากแต่มีความแตกต่างกันตามสถานการณ์การเมืองภายในประเทศ และความสัมพันธ์กับไทยในขณะนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซียเป็นมิตรที่ดีต่อกันมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่มาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษ ทั้งสองได้ร่วมมือกันในหลายๆ ด้านที่สำคัญได้แก่ การร่วมกับปราบปรามกลุ่มก่อความไม่สงบตามชายแดนไทย-มาเลเซีย การฝึกการซ้อมรบร่วมกันเพื่อป้องกันภัยจากคอมมิวนิสต์

โดยเฉพาะในประเด็นเขมรแดง ซึ่งรัฐบาลกัมพูชากล่าวหาว่าไทยให้การสนับสนุนเขมรแดงมาโดยตลอด เพื่อแลกกับการลักลอบเข้าไปสัมปทานป่า

ความร่วมมือและความขัดแย้งทางพลังงานระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน

1.1 ก๊าซธรรมชาติ: พม่า มาเลเซีย และกัมพูชา

พม่า เป็น ประเทศ ที่ อดุม ไป ด้วย ทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะก๊าซฯ หลังจากที่เปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปร่วม

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและพม่าตั้งแต่ช่วง ครมเย็นนั้น พม่า มีนโยบายปิดประเทศและนโยบาย ต่างประเทศของพม่าก็เป็นกลาง ดังนั้นไทยจึงวางใจ พม่าได้ในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาที่กระทบกระทั่งกันจะเป็นในส่วนของการสู้รบของทหารพม่าและชนกลุ่มน้อย ซึ่งได้สร้างปัญหาตามแนวชายแดนไทยพม่ามาอย่าง ยาวนาน จนในช่วง ค.ศ. 1989 ภายใต้อหุการ Constructive Engagement ที่เป็นนโยบายไปสู่ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับพม่า ทำให้ไทยได้รับสัมปทาน ป่าไม้ในพม่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ (Alternative ASEAN Meeting on Burma, 1996: 3)

ในช่วงสงครามเย็น นโยบายต่างประเทศไทย แข็งกร้าวต่อกลุ่มประเทศอินโดจีน เนื่องจากความ ขัดแย้งทางอุดมการณ์ รวมทั้งการที่ไทยเข้าไปมี บทบาทแทรกแซงทางการเมืองภายในของลาว จนกระทั่งทศวรรษที่ 1980 สถานการณ์ได้คลี่คลายจาก ความขัดแย้งสู่ความร่วมมือ โดยรัฐบาลพลเอกชาติ ชุณหะวัณได้ประกาศนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็น สนามการค้า ทำให้เกิดการค้าตามชายแดนคึกคักและ เพิ่มมูลค่าสูงขึ้นเรื่อยๆ(จุลชีพ ชินวรโรณ, 2536:138) ความสัมพันธ์ไทย-ลาว ได้เปลี่ยนแปลงบริบทไปเป็น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า ประกอบกับเป็น ช่วงที่ลาวได้เปลี่ยนนโยบายเสรีทางเศรษฐกิจใน ค.ศ. 1986 ทำให้มีการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยไทยเป็นประเทศที่ทำการลงทุนในลาวมากที่สุด (Butler-Diaz, 2005: 116-117) ไทยกัมพูชามีความ ขัดแย้งกันมา โดยตลอด ไม้และอัญมณี ทำให้เกิดความขัดแย้งตามแนว ชายแดนหลายครั้ง(วัชรินทร์ ยงศิริ, 2539: 94-101)

ลงทุนกับรัฐบาลเพื่อทำการสำรวจและขุดเจาะก๊าซฯ รวมทั้งน้ำมันในประเทศ ทำให้มีเงินลงทุนทางตรงจาก ต่างชาติไหลเข้าไปในพม่ามากถึง 90% ของเงินลงทุน

จากต่างประเทศทั้งหมด โดยในแต่ละปีจะมีการค้นพบแหล่งก๊าซฯใหม่ๆเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ก๊าซฯเป็นที่มาของรายได้เงินตราต่างประเทศที่สำคัญที่สุดของพม่า โดยในปี ค.ศ. 2006 พม่าส่งออกก๊าซฯรวม 12.4 พันล้านลูกบาศก์เมตร (ประมาณ 96% ของปริมาณก๊าซฯที่พม่าผลิตได้ทั้งหมด) คิดเป็นมูลค่ากว่า 1 พันล้านเหรียญสหรัฐ (สัดส่วนราว 33% ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด) ปัจจุบันพม่าสามารถผลิตก๊าซฯได้เฉลี่ยราว 9.9 พันล้านลูกบาศก์เมตร ต่อปี และคาดว่าจะมีปริมาณก๊าซฯสำรองราว 2,460 พันล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันตกและทางตอนใต้ของประเทศ โดยแบ่งเป็นแหล่งก๊าซฯนอกชายฝั่ง (Offshore) และบนบก (Onshore) (กระทรวงพาณิชย์, กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2008) พรรคสโลร์ค (SLORC) ได้มีกฎหมายใหม่เกี่ยวกับการลงทุนจากต่างประเทศในปี ค.ศ. 1988 เปิดให้มีการลงทุนและแบ่งปันผลผลิตในภาคน้ำมันและก๊าซฯในช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 พรรคสโลร์คได้เชิญชวนให้ต่างชาติประมวลแหล่งนอกชายฝั่งใน 18 แปลง ได้แก่ อ่าวมะตะมะ 13 แปลง และ 5 แปลงในรัฐยะไข่ (Arakan) บริษัทน้ำมันต่างชาติ ได้แก่ Texaco, Premier Oil, Total และ Unocal ได้ประมวลแหล่งก๊าซฯธรรมชาติสำคัญๆ ได้แก่ ยาดานา เยตากุน ในอ่าวมะตะมะ (Kolas, 2007: 627-628)

ในปี ค.ศ. 2001 บริษัทต่างชาติ 21 แห่งลงนามข้อตกลง 33 ฉบับกับบริษัทน้ำมันและก๊าซพม่า (MOGE) ในการดำเนินงานในแหล่งบนบกในช่วงต้น ค.ศ. 2002 บริษัท 9 แห่งทำงานในพื้นที่ 14 เขตยังคงบริษัทต่างชาติที่ร่วมลงทุนในแหล่งน้ำมันบนบก ได้แก่ China's Dian-Qian Gui Petroleum Exploration Bureau of SINOPEC และ MOGE ซึ่งลงนามการอนุมัติให้เข้าร่วมในสัญญาแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing Contract) ในการขุดเจาะแหล่งบนบกแปลง D ในตอนกลางของพม่าในช่วงต้นเดือน กันยายน ค.ศ. 2004 กระทรวงพลังงานของพม่าคาดว่าจะพยายามเพิ่มการผลิตแหล่งน้ำมันบนบกประมาณ 12,000 บาร์เรลต่อวันเป็น 20,000 บาร์เรลในอนาคตอันใกล้ และสุดท้ายอาจจะอยู่ที่ระดับ 40,000 บาร์เรลต่อวัน

เพื่อช่วยการผลิตคอนเดนเสทและน้ำมันนอกชายฝั่ง รวมถึงการฟื้นฟูแหล่งใหม่

ปตท.สามารถบรรลุข้อตกลงในการซื้อขายก๊าซฯจากแหล่งยาดานา (Yadana) ของพม่าโดยกลุ่มผู้ขายซึ่งประกอบด้วย บริษัท Total Myanmar Exploration and Production, Unocal Myanmar Offshore Co.,Ltd และรัฐบาลพม่าโดย Myanmar Oil and Gas Enterprise ได้กำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาการผลิตก๊าซฯจากแหล่งยาดานาและก่อสร้างท่อส่งก๊าซฯในปริมาณมากกว่า 500 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวันขายให้กับ ปตท.เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เพื่อนำไปผลิตกระแสไฟฟ้าที่จังหวัดราชบุรีในปี ค.ศ. 1998 โดยทั้งสองฝ่ายได้กำหนดให้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงฉบับในวันที่ 9 กันยายน

2 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1995 รัฐบาลนายชวน หลีกภัยได้มีพิธีลงนามสัญญาซื้อขายก๊าซฯจากแหล่งยาดานาระหว่างไทยกับพม่าโดยมีผู้แทนฝ่ายซื้อคือนายเลือน ฤกษ์นกร ผู้ว่าการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) เป็นผู้ลงนามส่วนผู้แทนฝ่ายพม่าและ

บริษัทร่วมทุน ได้แก่ นาย อุ เป่ จี กรรมการผู้จัดการบริษัทน้ำมันและก๊าซฯแห่งสหภาพพม่า นาย เจ เอ็ม เบิร์ก ผู้แทนจากบริษัท Total Myanmar Exploration and Production จำกัด นายมาร์ตี เอ็ฟ มิลเลอร์ ผู้แทนจากบริษัทยูโนแคลช นายวิเศษ จูภิบาล กรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ลงนามทั้งนี้โดยมีนาย ไตรรงค์ สุวรรณคีรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและ นาย อุ คิน หม่อง เต็ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานแห่งสหภาพพม่าได้ให้เกียรติมาร่วมในพิธีลงนามด้วย(ประชาชาติธุรกิจ, 2538: 7) และแหล่งเยตากุนบริเวณอ่าวมะตะมะทะเลอันดามันซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของแหล่งยาดานาได้มีการลงนามสัญญากันไปแล้วเมื่อวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 1997 ระหว่างนายกร ทัพพะรังสี และ นายอุ คิน หม่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานแห่งพม่า โดยมีปริมาณสำรองก๊าซฯตามที่ตกลงไว้ในสัญญา 1.1 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต โดย ปตท.จะรับซื้อ 200 ล้าน

ลูกบาศก์ฟุตต่อวันระยะเวลา 30 ปีส่งก๊าซเข้าไปในระบบ ในปี ค.ศ. 1999(วัฏจักร, 2540: 2)

ทางด้านมาเลเซียนั้น ความร่วมมือด้านพลังงานเกิดจากข้อพิพาททางอาณาเขตไหล่ทวีประหว่างทั้งสองประเทศ กล่าวคือ พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซียเกิดจากการอ้างสิทธิของไทยและมาเลเซียเหนือไหล่ทวีปในอ่าวไทยตอนล่างและมีผลทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนกันขึ้น เนื้อที่ประมาณ 7,250 ตารางกิโลเมตรอยู่ห่างจาก จ.ปัตตานี ราว 180 กิโลเมตรและห่างจาก จ.สงขลา 260 กิโลเมตรหรือห่างจากเมืองโกตาบารูรัฐกลันตันประเทศมาเลเซียประมาณ 150 กิโลเมตร การอ้างพื้นที่ทับซ้อนดังกล่าวมิใช่เฉพาะไทยและมาเลเซียเท่านั้นแต่อ่าวไทยถูกล้อมรอบไปด้วยกัมพูชา เวียดนามไทย และมาเลเซียทั้ง 4 ประเทศต่างก็อ้างสิทธิเหนือไหล่ทวีปบริเวณนี้เช่นกัน

มาเลเซียนั้นอ้างสิทธิโดยตราพระราชบัญญัติว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1966 โดยยึดหลัก equidistance เป็นเกณฑ์ในการลากเส้นแบ่งเขตทะเลเนื่องจากมาเลเซียเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเจนีวาด้วยเขตไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 และอีก 5 เดือนต่อมาประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะซึ่งทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนกับไทยและประเทศอื่นๆ ในกรณีของไทยนั้นการอ้างสิทธิจะสามารถพิจารณาจากการตราพระราชบัญญัติปิโตรเลียม ค.ศ. 1971 โดยใช้เกาะกระและเกาะโลซินเป็นฐานในการวัดระยะความกว้างของไหล่ทวีปเนื่องจากเกาะทั้งสองอยู่ห่างจากชายฝั่งไทยราว 40 ไมล์เท่านั้นซึ่งมาเลเซียไม่ยอมรับเพราะเส้นขอบนอกของไหล่ทวีปของไทยในบริเวณใต้สุดต้องล่งล้ำการอ้างสิทธิของมาเลเซียอยู่ดีอันเป็นเหตุทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนโดยพื้นที่ทับซ้อนของไทยกับมาเลเซียประมาณ 7,500 ตารางกิโลเมตร

รัฐบาลไทยและมาเลเซียได้ทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 ให้มีการจัดตั้งองค์การร่วม (Joint Authority) เพื่อสวมสิทธิ์แทนรัฐบาลทั้งสองในการสำรวจและแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area หรือ JDA) โดยอาศัยหลักการแบ่งปันผลประโยชน์และ

ค่าใช้จ่ายเท่าๆกัน รัฐบาลไทยและมาเลเซียได้บรรลุผลการเจรจาเพื่อก่อตั้งองค์การร่วมมาเลเซียไทย (Malaysia Thailand Joint Authority หรือ MTJA) โดยได้ลงนามความตกลงว่าด้วยรัฐธรรมนูญขององค์การร่วมที่กรุงกัวลาลัมเปอร์เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม ค.ศ. 1990 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศไทยและมาเลเซีย(กระทรวงอุตสาหกรรม, 2539) เพื่อร่วมกันพัฒนาทรัพยากรปิโตรเลียมที่อยู่ในบริเวณพื้นที่คาบเกี่ยวของทั้งสองประเทศ หรือ JDA องค์การร่วมไทยมาเลเซียได้ทำสัญญากับบริษัทรับจ้างสำรวจและผลิตปิโตรเลียมหลายบริษัทในรูปของสัญญาแบ่งปันผลผลิต (PSC) เพื่อร่วมกันสำรวจขุดเจาะพัฒนาและผลิตปิโตรเลียมในบริเวณพื้นที่คาบเกี่ยวดังกล่าวผลของการขุดเจาะแหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่คาบเกี่ยวตามสัญญาแบ่งปันผลผลิตพบว่ามีก๊าซธรรมชาติซึ่งมีปริมาณสำรองค้ำค่าต่อการพัฒนาเชิงพาณิชย์และเริ่มการผลิตและพัฒนาใช้ได้ในปี ค.ศ. 1999-2000 องค์การร่วมมาเลเซียและไทยและคู่สัญญาตามสัญญาแบ่งปันผลผลิตประสงค์จะขายก๊าซธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ในบริเวณพื้นที่คาบเกี่ยวของทั้งสองประเทศดังกล่าวให้แก่บริษัทน้ำมันแห่งชาติประเทศมาเลเซีย (Petronas) และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, 2538) ต่อมาได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1990 และทำพิธีแลกเปลี่ยนสัตยาบันสารโดยรัฐบาลทั้งสองฝ่ายที่กรุงเทพฯเมื่อวันที่ 21 มกราคม ค.ศ. 1991 เป็นผลบังคับให้ประเทศทั้งสองต้องออกกฎหมายอนุวัติการก่อตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซียโดยมีสาระสำคัญเหมือนกันและประกาศใช้พร้อมกันโดยความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งสองประเทศองค์การร่วมไทย-มาเลเซียได้ลงนามในสัญญาแบ่งปันผลผลิตกับกลุ่มบริษัทปิโตรเลียมเมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 1994 ในการให้สิทธิในการสำรวจซึ่งประกอบไปด้วยแปลงสำรวจจำนวน 3 แปลงคือแปลงที่ B-17,A-18 และ C-19 โดยกลุ่มบริษัทปิโตรเลียมที่ได้รับสิทธิเข้าทำสัญญา PSC กับองค์การร่วมคือ บริษัทผู้ได้รับสัมปทานหรือได้รับสิทธิจากรัฐบาลแต่ละฝ่ายก่อนที่จะเกิดมีบันทึกความเข้าใจไทย-มาเลเซีย ค.ศ. 1979 โดยกลุ่มบริษัท

ปิโตรเลียมในแต่ละแปลงต่างถือสิทธิฝ่ายละร้อยละ 50 เท่ากัน

คณะรัฐมนตรีมีมติวันที่ 5 มีนาคม ค.ศ. 1996 เห็นชอบให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ลงนามบันทึกแสดงเจตจำนง (Memorandum of Intent) กับบริษัทน้ำมันแห่งชาติมาเลเซีย Petroleum Nasional Berhad (Petronas) ในการร่วมซื้อก๊าซจากแหล่ง JDA พฤษภาคมปีเดียวกัน ปตท.และเปโตรนาส (กลุ่มผู้ซื้อ) ได้ทำการเจรจากับกลุ่มผู้ขายซึ่งได้แก่ องค์การร่วมไทย-มาเลเซีย (MTJA) และกลุ่มบริษัทน้ำมันผู้ประกอบการและได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ การซื้อขายก๊าซ (MOU) กับกลุ่มผู้ขาย ต่อมาในการประชุม MTJA เมื่อวันที่ 15 มีนาคม ค.ศ. 1997 ผู้ว่าการ ปตท.และ President ของเปโตรนาสได้ประชุมเพื่อเร่งรัดหาข้อสรุปการซื้อขายก๊าซจากแหล่ง JDA และได้ทำข้อตกลงดังกล่าวในรูปของ Heads of Agreement (HOA) และลงนามในวันที่ 19 กันยายน ค.ศ. 1997 โดยข้อตกลงดังกล่าวจะมีเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐบาลไทยโดยคณะรัฐมนตรี ภายหลังบรรลุข้อตกลงในนาม HOA ปตท.และเปโตรนาสได้ทำการเจรจากับกลุ่มผู้ขายก๊าซและสามารถบรรลุข้อตกลงและได้มีกรายกร่างข้อตกลงในการซื้อขายก๊าซ (Gas Sales Agreement-Heads of Agreement หรือ GSA-HOA) ระหว่างกลุ่มผู้ซื้อและกลุ่มผู้ขายในแปลง A-18 และ B-17/C-19 ร่วมกันซึ่งข้อตกลงนี้จะมีผลเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลไทย(กระทรวงอุตสาหกรรม, 2540) หลังจากนั้นได้มีการสร้างโครงการท่อส่งก๊าซ TTM โครงการจะประกอบไปด้วยการวางท่อก๊าซในพื้นที่พัฒนาร่วมไทยและมาเลเซียรวมระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 400 กิโลเมตร เพื่อขนส่งก๊าซจากพื้นที่พัฒนาร่วมไปยังระบบท่อก๊าซของ ปตท.และเปโตรนาส เพื่อทั้งสองจะนำกลับไปใช้ประโยชน์ในประเทศของตนต่อไป

ในการกำหนดเขตไหล่ทวีปของกัมพูชานั้นได้อาศัยสนธิสัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดน (ทางบก) ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ค.ศ. 1907 เป็นมูลฐานการกำหนดเขตไหล่ทวีปด้านเหนือโดยประกาศเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1970 โดยอาศัยเส้นแบ่งเขตทางทะเล

ระหว่างไทย-กัมพูชาตามที่ฝ่ายกัมพูชากล่าวอ้างเป็นเขตแนวไหล่ทวีปด้านเหนือและลากผ่านเกาะกูดออกมาในบริเวณอ่าวไทย หลังจากที่เจรจากับไทยเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1970 ในเรื่องอาณาเขตทางทะเลแล้วไม่สามารถตกลงกันได้กัมพูชาได้ประกาศเขตไหล่ทวีปของตนอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1972 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับครั้งก่อนคือเส้นเขตไหล่ทวีปยังคงผ่านกึ่งกลางเกาะกูดของไทยแต่ครั้งนี้คลุมพื้นที่ทางทะเลกว่า 50,000 ตารางกิโลเมตรซึ่งกว้างกว่าการประกาศครั้งแรก (วศิน วีระเวชญาน, 2520: 129)

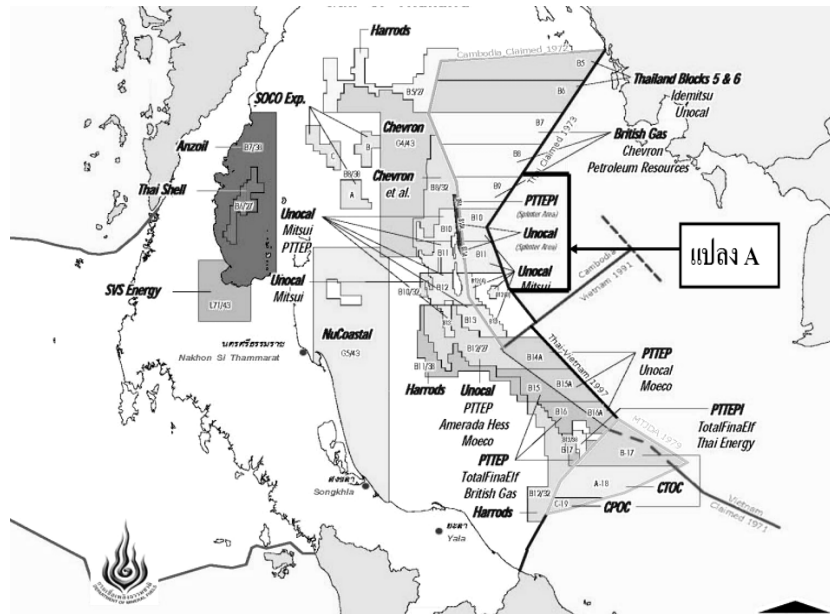
ไทยทำการประกาศเขตไหล่ทวีปทับซ้อนใน ค.ศ.1973 เนื่องจากกัมพูชาและเวียดนามใต้ได้ประกาศเขตไหล่ทวีปของแต่ละประเทศโดยเส้นเขตไหล่ทวีปที่ทั้งสองประเทศประกาศนั้นล้ำเข้ามาในบริเวณเขตสัมปทานสำรวจขุดเจาะแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของไทย หากไทยนิ่งเฉยก็จะเป็นการรับรองคำประกาศนั้นและจะมีผลผูกพันไทยในแง่ของการยอมรับอำนาจของกัมพูชาและเวียดนามในเขตที่เหลื่อมล้ำเข้ามาไทยจึงต้องทำการประกาศเขตไหล่ทวีปของไทยเพื่อเป็นการยืนยันถึงอำนาจของรัฐในพื้นที่ทับซ้อนนั้นโดยเส้นเขตไหล่ทวีปเริ่มต้นจากหลักหมุดที่ 73 (หลักเขตแดนไทย-กัมพูชาที่ 73 บริเวณหมู่บ้านหาดเล็ก) และลากต่อออกจากหมุดที่ 73 ไทยจึงถือว่าส่วนหนึ่งเป็นเส้นแบ่งทะเลอาณาเขตและไหล่ทวีประหว่างประเทศไทยและกัมพูชา

ค.ศ. 2001 รัฐบาลไทยโดยนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและนาย สก อัน ผู้รับผิดชอบประเด็นพื้นที่ทับซ้อนฯ ของรัฐบาลกัมพูชาได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 2001 เพื่อสำรวจและผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ทับซ้อนเพื่อแบ่งปันและพื้นที่อื่นๆให้เป็นพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งก่อนหน้านี้ นาย สุรเกียรติ์ได้หารือกับนายฮอนหมอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกัมพูชาได้หารือเกี่ยวกับการสร้างทางรถไฟ ถนน เชื่อมกันซึ่งทางการกัมพูชาได้ขอความช่วยเหลือจากไทยเส้นทางจากปอยเปตไปยังศรีโสภณ ซึ่งบันทึกดังกล่าวจะถูก

ส่งไปให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ก่อนที่ พ.ต.ท.ทักษิณจะ
(Bangkok Post, 2001: 4)

เดินทางเยือนกัมพูชาในสองสัปดาห์ต่อมา

รูปภาพที่ 5.1: แสดงพื้นที่สัมปทานก๊าซธรรมชาติของกัมพูชาในบริเวณพื้นที่ทับซ้อน

แหล่งที่มา: กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน

ในช่วง ค.ศ. 2003 เริ่มมีการแก้ไขและเจรจาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลอีกครั้งทางการไทยให้ความเห็นว่าเป็นที่พิพาทควรมีการแบ่งเป็น 3 ด้านต่อเนื่องไปทางเหนือ-ใต้ กับรายได้จากพื้นที่ตรงกลางจะแบ่งเท่าๆกัน การแบ่งพื้นที่ด้านนอกให้เพิ่มไปยังประเทศที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ซึ่งเป็นการยากสำหรับกัมพูชาที่เห็นว่าพื้นที่นี้น่าจะไปทางตะวันตก กัมพูชาเสนอให้แบ่งพื้นที่ตรงกลางตามแนวเส้นแนวตั้งและตามเส้นตามแนวราบเป็น 6 เท่า สร้างแปลงสัมปทานได้ 14 แห่งรายได้จากแปลงจะแบ่งเท่าๆกันแต่ละประเทศจะรับผิดชอบในการจัดการฝ่ายละ 7 แปลง แต่ไทยไม่ยอมรับการแบ่งเท่าๆกัน นักวิเคราะห์ห้มองว่า แม้ว่ารัฐบาลทั้งสองจะได้ผลประโยชน์ 50:50 จากรายได้การผลิตก๊าซและน้ำมันในพื้นที่พัฒนาร่วมๆ แต่ไทยจะได้ผลประโยชน์มากที่สุดอยู่แล้ว จากการศึกษาของที่ปรึกษาสภาอุตสาหกรรมปิโตรเลียมอังกฤษพบว่า 85% ของการ

พัฒนาดังกล่าว ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งหมดจะตกเป็นของไทย ก๊าซจากแหล่งสัมปทานในพื้นที่ทับซ้อนจะส่งไปยังท่อก๊าซในอ่าวไทยซึ่งไทยอาจจะมีรายได้จากการขนส่ง รวมทั้งผลประโยชน์อื่นๆ เช่น การใช้ก๊าซในการผลิตไฟฟ้าแทนที่จะนำเข้าก๊าซธรรมชาติหรือน้ำมัน (Symon, 2008)

ก่อนที่จะเกิดรัฐประหารหนึ่งเดือนนายกษัตริย์เดินทางเยือนกัมพูชาเข้าหารือกับนายกษัตริย์เซนเรื่องเขตแดนทางบกและทางทะเลซึ่งต้องการให้ทั้งสองประเทศบรรลุข้อตกลงเพื่อนำไปสู่การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติบริเวณอ่าวไทยซึ่งมีแนวโน้มความเป็นไปได้ในการสร้างพื้นที่พัฒนาร่วมกันโดยอาจจะแบ่งเป็น 3 โซนคือ โซนใกล้ไทย โซนใกล้กัมพูชา และโซนตรงกลางซึ่งพื้นที่นี้หากพบอะไรเช่น ก๊าซ หรือ น้ำมัน จะแบ่งผลประโยชน์กัน 50:50 (ข้าวสด, 2549: 10)

1.2 เชื้อเพลิงไฟฟ้าพลังน้ำ: ลาว พม่า และกัมพูชา

รัฐบาลไทยและลาวได้ลงนามบันทึกความเข้าใจเรื่องความร่วมมือด้านการพัฒนาไฟฟ้าในลาว เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1993 ณ นครเวียงจันทน์ เพื่อส่งเสริมและร่วมมือกันพัฒนาไฟฟ้าจำหน่ายให้กับประเทศไทยในขนาดประมาณ 1,500 เมกะวัตต์ภายในปี ค.ศ. 2002 โดยต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานความร่วมมือพัฒนาไฟฟ้าในลาว (คพฟ.-ลาว) โดยมีผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นประธานและประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมเศรษฐกิจ กระทรวงการต่างประเทศ และกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน และรัฐบาลลาวได้แต่งตั้ง Committee for Energy and Electric Power (CEEP) เพื่อติดตามการดำเนินงานและประสานความร่วมมือในการพัฒนาโครงการให้เป็นไปตามบันทึกความเข้าใจดังกล่าว(การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2539) และต่อมาวันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ. 1996 ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาล

ลาว ฉบับใหม่เพื่อแทนฉบับเก่าโดยการขยายการรับซื้อไฟฟ้าจากเดิม 1,500 เมกะวัตต์ เป็น 3,000 เมกะวัตต์ ภายในปี ค.ศ. 2006(สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ, 2540)

อย่างไรก็ตาม ในช่วง ค.ศ. 1997 ภายหลังจากเกิดวิกฤติการเงินในประเทศไทย กพฟ.ได้การจัดทำแผนกำลังการผลิตไฟฟ้า (ค.ศ. 1998-2011) ซึ่งมีแนวโน้มว่าความต้องการไฟฟ้าของประเทศลดลงต่ำกว่าประมาณการอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีแนวโน้มว่าความต้องการไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นน้อยกว่าค่าพยากรณ์ ความต้องการไฟฟ้าฉบับเดือน ตุลาคม ค.ศ. 1996 กพฟ.แก้ไขปัญหาระยะสั้นเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศและนโยบายชะลอการลงทุนของรัฐบาลส่งผลให้ต้องชะลอการรับซื้อไฟฟ้าจากประเทศลาว (ส่วนที่ยังไม่ได้เริ่มเจรจา) กำลังผลิต 1,100 เมกะวัตต์ออกไป 2 ปี จากเดิมจ่ายไฟฟ้าในปี ค.ศ. 2004 เป็นปี ค.ศ. 2006(กพฟ.ฝ่ายวางแผนระบบไฟฟ้า, 2540)

โครงการความร่วมมือในปัจจุบัน

โครงการ	ปริมาณรับซื้อ (เมกะวัตต์)	กำหนดการจ่ายเข้าระบบ
1. โครงการที่มีการลงนามซื้อขายและจ่ายไฟเข้าระบบ กพฟ.แล้ว		
1.1 น้ำเทิน-หินบุน	187	31 มีนาคม ค.ศ. 1998
1.2 ห้วยเฮาะ	126	3 กันยายน ค.ศ. 1999
2. โครงการที่มีการลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้วแต่ยังไม่ได้จ่ายไฟฟ้าเข้าระบบ กพฟ.		
2.1 น้ำเทิน 2	920	ธันวาคม ค.ศ. 2009
2.2 น้ำจิม 2	615	มีนาคม ค.ศ. 2011
3. โครงการที่ลงนาม Tariff MOU แล้ว		
3.1 น้ำเทิน1	523	ค.ศ. 2013
3.2 น้ำจิม 3	440	ค.ศ. 2013
3.3 น้ำเจียบ	216	ค.ศ. 2014
3.4 น้ำอุ	1,043	ค.ศ. 2015

แหล่งที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

รัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่าได้ร่วมกันลงนามบันทึกความเข้าใจเรื่องการรับซื้อไฟฟ้าจากพม่าเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1997 โดยทั้งสองฝ่ายจะส่งเสริมความร่วมมือกันในการพัฒนาโครงการผลิตไฟฟ้าในพม่าเพื่อขายไฟฟ้าให้แก่ไทยในปริมาณ 1,500 เมกะวัตต์ภายในปี ค.ศ. 2010 ซึ่งต่อมารัฐบาลของทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีอำนาจในการดำเนินการซื้อขายไฟฟ้าและตกลงรายละเอียดของข้อตกลงในบันทึกความเข้าใจดังกล่าวแล้วจากผลการประชุมคณะกรรมการของทั้งสองฝ่ายได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ พม่าได้เสนอโครงการผลิตไฟฟ้าที่จะขายให้ไทยจำนวน 3 โครงการได้แก่ เชื้อเพลิงถ่านหิน (42 เมกะวัตต์) เชื้อเพลิงถ่านหินอัดถี (300 เมกะวัตต์) เชื้อเพลิงถ่านหินทาสาง (3,300 เมกะวัตต์) โครงการพัฒนาเชื้อเพลิงถ่านหินพม่าถูกสานต่ออีกครั้งในสมัย รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จะเห็นได้จากการประชุม “ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง” (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ณ เมืองพุกาม ประเทศพม่ามีการแถลงปฏิญญาพุกามที่มีเนื้อหาครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้แก่ การค้าการลงทุน การเกษตร อุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม ในระหว่างการประชุมครั้งนี้ได้มีการลงนามแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างไทยกับกัมพูชา ลาว ความร่วมมือในการสำรวจและผลิตน้ำมันและก๊าซระหว่างไทยกับพม่า(ปราณพิสิฐเศรษฐการ, 2547: 152)

ต่อมา นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงานในรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร สนับสนุน กฟผ. ในการลงทุนโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำสาละวินโดย กฟผ. กำหนดโครงการเขื่อนสาละวินอยู่ในแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า (PDP) โดยจะก่อสร้างโรงไฟฟ้าขนาด 5,000 เมกะวัตต์ ในสองเขื่อนขนาด 900 เมกะวัตต์และ 4,200 เมกะวัตต์ ใช้เงินลงทุนกว่า 5,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือกว่าสองแสนล้านบาทโดย กฟผ. จะเป็นผู้ลงทุนทั้งหมด ทั้งนี้ กฟผ. เห็นว่าโครงการโรงไฟฟ้าสาละวินมีศักยภาพในการ

ผลิตไฟฟ้าที่มีต้นทุนต่ำมากและเป็นประโยชน์ต่อไทยในอนาคตโดยค่าไฟเฉลี่ยประมาณ 90 สตางค์ต่อหน่วยเท่านั้นซึ่งโครงการนี้จะทำให้รัฐประหยัดเงินค่าไฟได้กว่า 3 หมื่นล้านบาท (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2545: 20)

ทางด้านกัมพูชา ได้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างเขื่อนสตึงม่นัมตั้งแต่ ค.ศ. 1991 โดยผลการศึกษาในขณะนั้นพบว่าโครงการดังกล่าวจะใช้งบประมาณก่อสร้างทั้งสิ้นประมาณ 11,000 กว่าล้านบาทซึ่งรูปแบบโครงการจะใช้พื้นที่ของทั้งสองประเทศโดยเครื่องปั่นไฟจะมีทั้งสิ้น 4 ตัว ตัวที่ 1,2 และ 3 ตัวเครื่องจะอยู่ฝั่งไทยโดยต้องเจาะภูเขาบรรทัดเพื่อติดตั้งเครื่องสำหรับตัวที่ 4 จะอยู่ห่างจาก อ. คลองใหญ่ ประมาณ 7 กิโลเมตร ติดทางด้านกัมพูชาทั้งในตัวเขื่อนและเครื่องปั่นไฟโดยโครงการนี้สามารถจะมีปริมาณน้ำไหลทิ้งรวมทั้งสิ้น 2,499.66 ล้านลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำสามารถเก็บได้ปริมาณ 1,820.74 ลบ.ม มีพลังงานไฟฟ้าปีละ 759.89 ล้านหน่วยและได้รับผลตอบแทนปีละ 1,889.85 ล้านบาท (ผู้จัดการรายวัน, 2544: 13)

รัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้มีมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ครั้งที่ 1/1997 (ครั้งที่ 62) ให้มีการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าเขื่อนสตึงม่นัม (Stung Mnam) ประเทศกัมพูชา ซึ่งแม่น้ำสตึงม่นัมเป็นแม่น้ำในเขตประเทศกัมพูชาไหลจากตอนเหนือมาทางใต้ขนานและใกล้กับเขตแดนของประเทศไทยและประเทศกัมพูชา บริเวณจังหวัดตราดโครงการไฟฟ้า พลังน้ำสตึงม่นัมจะประกอบด้วยเขื่อนทั้งหมด 3 เขื่อน และจะชักน้ำเข้ามาผลิตไฟฟ้าในประเทศไทย รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาได้ลงนามในบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement) ระหว่างรัฐบาลทั้ง 2 ประเทศ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน ค.ศ. 1996 รัฐบาลกัมพูชาได้ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลสวีเดน เพื่อทำการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ(คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ, 2540) อย่างไรก็ตาม ในช่วงการเยือนไทยอย่างเป็นทางการของนายกรัฐมนตรีสุนเซน ใน ค.ศ. 2005 กัมพูชาได้ร้องขอความสนับสนุนจากไทยในการสร้างเขื่อนและโรงไฟฟ้าที่สตึงม่นัมซึ่งไทย

ยังไม่ตกลงเพราะติดขัดเรื่องพื้นที่เหมาะสมในการก่อสร้างโครงการ (เอเซียรายปี, 2549: 119)

บทสรุป

การศึกษาแนวนโยบายพลังงานระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านจะเห็นได้ว่า ความร่วมมือทางพลังงานระหว่างไทยและพม่าเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ นับตั้งแต่มีการจ่ายก๊าซยังไม่มีหยุดชะงัก หรือ ตัดก๊าซ ซึ่งให้เห็นถึงด้านหนึ่งว่าประสบความสำเร็จด้วยดีในระดับหนึ่งและอาจเป็นพื้นฐานไปสู่การสร้างความร่วมมือทางพลังงานด้านอื่นๆ อาทิ เชื้อเพลิงไฟฟ้าพลังน้ำ กระนั้นประเด็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่าและชนกลุ่มน้อยเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดความอ่อนไหวต่อการขนส่งก๊าซมายังไทยได้ตลอดเวลา

ทางด้านความร่วมมือทางพลังงานกับลาวในการซื้อขายไฟฟ้าจากเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำซึ่งจากอดีตเป็นต้นมามีความราบรื่นมากที่สุดหากเปรียบเทียบกับอีกสามประเทศ สืบเนื่องมาจากความร่วมมือทางพลังงานตั้งแต่ในช่วงสงครามเย็นเป็นรากฐานให้เกิดความต่อเนื่องไทยจึงเพิ่มปริมาณการรับซื้อไฟฟ้าจาก

จากการอธิบายข้างต้นจะเห็นว่ากัมพูชาเป็นประเทศเพื่อนบ้านลำดับสุดท้ายที่ไทยสร้างความร่วมมือด้วย พื้นฐานความขัดแย้งนั้นเปรียบเทียบกับมาเลเซียแล้วอยู่ในประเด็นเดียวกัน คือ การอ้างสิทธิเหนือพื้นที่ทับซ้อน จุดของความขัดแย้งอยู่ที่ในการเจรจาแต่ละครั้งทั้งไทยและกัมพูชาไม่สามารถตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์ในขณะเดียวกันประเด็นดังกล่าวถูกนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง และ/หรือความขัดแย้งด้านประวัติศาสตร์ระหว่างสองประเทศ ทำให้ในช่วงเวลาการศึกษาในบทความฉบับนี้ทั้งสองประเทศยังไม่เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม เช่น การสำรวจ ผลิต ในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลแต่อย่างใด

จากการศึกษาในบทความนี้จะเห็นนัยการวิเคราะห์ที่สำคัญต่อประเด็นนโยบายพลังงานไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านอยู่ 5 ข้อสรุป ดังนี้

1. ความมั่นคงทางพลังงานไทยทำให้ไทยต้องแสวงหาพลังงานที่หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากพลังงานน้ำมันที่มีมูลค่าเพิ่ม

ลาวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จาก 1,500 เมกะวัตต์ เป็น 3,000 เมกะวัตต์ และ 5,000 เมกะวัตต์ บวกกับความต้องการนำเงินตราเข้าประเทศผสมกับปัจจัยภายในของลาวที่จะเป็นผู้ผลิตกระแสไฟฟ้าหลักให้แก่ประเทศต่างๆให้ภูมิภาค

มาเลเซียและไทยในช่วงเริ่มต้นของการอ้างสิทธิเหนือพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลย่อมเกิดความขัดแย้งในขณะที่ยังฝ่ายก็เรียกร้องพื้นที่ซึ่งเชื่อว่าเป็นอาณาเขตของตนเอง จนกระทั่งมีการเจรจาแบ่งปันให้เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย ทำให้ช่วงเวลาศึกษาความสัมพันธ์ของทั้งไทยและมาเลเซียมีความมั่นคงทั้งทางด้านพลังงานและการเมืองและในส่วนของพัฒนานำก๊าซขึ้นมาใช้ประโยชน์ยังคงสืบเนื่องจากในอดีต กล่าวคือ ในช่วงแรกมาเลเซียจะเป็นฝ่ายนำก๊าซธรรมชาติขึ้นมาใช้ประโยชน์ก่อนและไทยจะเริ่มรับในปี ค.ศ. 2009

สูงขึ้นเรื่อยๆ พลังงานเหล่านี้ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ไฟฟ้า เป็นต้น

2. การสร้างความมั่นคงทางพลังงานด้านหนึ่งเพื่อลดความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ปัญหาจากการขนส่ง และแนวโน้มราคาที่สูงขึ้น
3. การพึ่งพาพลังงานระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นไปเพื่อลดการพึ่งพาประเทศใดประเทศหนึ่ง
4. การสร้างความมั่นคงทางพลังงานมีนัยต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ในกรณีของพม่า และกัมพูชา

ในอนาคต การรับซื้อไฟฟ้าจากพม่ามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากในขณะนี้ ปตท. ได้แสวงหาแหล่งใหม่ๆเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำของพม่า ภายหลังจากมีการลงนาม

MOU แล้วนั้นก็กำลังศึกษาความเป็นไปได้ อยู่ในขณะ
ที่เร่งต่อต้านเกี่ยวกับประเด็นสิทธิของชนกลุ่มน้อย ก็
ยังคงเกิดขึ้นตามพื้นที่ก่อสร้างโครงการ ในส่วนของ
ลาว การซื้อกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนในลาวยังเพิ่มขึ้นทุก
ปี ณ เวลาดังกล่าวคณะรัฐมนตรีเพิ่มปริมาณ 7,000
เมกะวัตต์ นอกจากนี้ กฟผ. ยังคงดำเนินการพิจารณา

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้ ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.
ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.
ดร.พวงทอง ภาวัครพันธ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย สำหรับความช่วยเหลือในการตรวจแก้ไข
วิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ พ่อแม่ ครอบครัว และเพื่อนๆ
รหัส 49 ปริญาโท ภาคในเวลาราชการ สาขาวิชา
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทุกคน

รายการอ้างอิง

กฟผ.จับมือพม่าผุดโรงไฟฟ้าสาละวิน. กรุงเทพธุรกิจ
(13 ธันวาคม 2545): 20.
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย “หนังสือที่ กฟผ.
01100/ 29203,” 5 มิถุนายน 2539 (เอกสารอัด
สำเนา)
กองนโยบายและแผนพลังงาน.2542., สถานการณ์
พลังงานของประเทศไทย ในช่วงปี 2542 -
2554.
จุลชีพ ชินวรรณโณ.2536.นโยบายต่างประเทศไทยช่วง
สงครามเย็น.ใน ชัยโชค จุลศิริวงศ์
(บรรณาธิการ)
5 ทศวรรษการต่างประเทศของไทยจากความ
ขัดแย้งสู่ความร่วมมือ.หน้า138. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ:
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ที่จะรับแหล่งอื่นๆอีก ในส่วนของกัมพูชานั้น หาก
ประเด็นทางการเมืองคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่า
ในปัจจุบัน ความร่วมมือทางพลังงานน่าจะมีทิศทางที่จะ
เกิดขึ้นได้มากเช่นกัน

เท็กซากโก ยันไม่ทิ้งก๊าซขบอบเยตาคุน ปตท.ยันยัง
เดินหน้าเพิ่มแหล่งสำรอง.2540.วัฏจักร (14
สิงหาคม 2540): 2.
ไทย-เขมร เตรียมฟื้นเขื่อน “สตึงหม่ม” รับนคม 2 หมื่น
ไร่-ตราดตันผ่านวุฒิช. ผู้จัดการรายวัน (30
เมษายน 2544): 13.
ไทยซื้อก๊าซขบอบมาปีละหมื่นล้าน. ประชาชาติธุรกิจ
(5 กุมภาพันธ์ 2538): 7.
ทักษิณเผยหัวขัอดกัมพูชา. ข่าวสด
(11 สิงหาคม 2549): 10.
นเรศ สัตยารักษ์ [และคนอื่นๆ]. 2549. ทิศทางพลังงาน
ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์
กระทรวงพลังงาน.
ปราณ พิสิฐเศรษฐการ. 2547.ทักษิณบนเวทีเอเชียและ
โลก. กรุงเทพฯ: มติชน.
พลังงาน,กระทรวง. 2545. มิติใหม่พลังงานไทย:
ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ.
กรุงเทพฯ: กระทรวงพลังงาน.
พาณิชย์, กระทรวง กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.
2008. ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการค้าของ
ประเทศสหภาพพม่า [ออนไลน์]. Available
from
http://www.dtn.go.th/vtl_upload_file//121298
4205328/Myanmar.doc [2008 Mar 11]
พงศ์พัฒน์ คุโรวาท และชนิยา ชัยพฤกษ์. 2547.
น้ำมัน: จากวิกฤติการณ์ สู่พลังงานทดแทน .
กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงเทพ.
มติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ครั้งที่
1/2540 (ครั้งที่ 62)วันพุธที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.
2540 ณ ห้องประชุมสี่เขียว ตึกไทยคู่ฟ้า

ทำเนียบรัฐบาล[ออนไลน์].2540.Available from
<http://www.eppo.go.th/nepc/kpc/kpc-062.htm>
 [2009 Jul 8]

รายงานการประชุมคณะกรรมการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12/2538 วันที่ 20 ธันวาคม 2538.(เอกสารอัดสำเนา)

วศิน วีระเวชญาณ. 2520. การแบ่งอาณาเขตทางทะเลระหว่างประเทศไทยกับประเทศใกล้เคียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรินทร์ ยงศิริ. 2539.ไทยกับกัมพูชา. ใน อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ). ไทยกับเพื่อนบ้าน. หน้า 94-101. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีรวัฒน์ ชลายน. 2536. การพัฒนาไฟฟ้ากับปัญหาสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ.

2544. “นโยบายพลังงานของประเทศนำเข้าพลังงาน,” วารสารนโยบายพลังงาน 52 (2544): 14

สถาบันเอเชียศึกษา.2549.กัมพูชา. เอเชียรายปี (2549): 119.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ, การรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป.ลาว, มิถุนายน 2540(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

อุตสาหกรรม, กระทรวง “หนังสือที่ อก1003/ ,” กุมภาพันธ์ 2539

อุตสาหกรรม,กระทรวง “หนังสือที่ อก 1003/5456,” 19 ธันวาคม 2540

Alternative ASEAN Meeting on Burma. 1996.Thai Government Foreign Policy Towards Burma .Bangkok: Chulalongkorn University,

Butler-Diaz, Jacqueline. 2005. The future of the Laos PDR: Relations with Thailand and Alternative Paths to Internationalization. In W. Fry,Gerald Thailand and its neighbors: Interdisciplinary perspectives, Bangkok: Southeast Asian Studies Program Institute of Asian Studies Chulalongkorn University, 2005. pp. 116-117.

Kolas, Asshild. 2007. Burma in the Balance: The Geopolitics of Gas. Strategy Analysis 31,4 (July 2007): 627-628

Ministers in accord on maritime claims: clear way for joint oil,gas exploration,” Bangkok Post (5 June 2001): 4.

Symon, Andrew. 2008. Cambodia, Thailand struggle over petroleum [online].Available from http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/IF13Ae05.html [2008 May 22]